

אמר שהיה בו "איצטבאות" כלשון המשנה, כי שמע מרבו בלשון "סטיו".⁽³⁷⁾

אמר רב יוסף אנא לא האי ["נראין"] ידענא ולא האי ["מודים"] ידענא, אלא מדרב ושמואל ידענא, דתקיננו לן מרגניתא בבבל⁽³⁸⁾ לומר ביום טוב שחל במוצאי שבת בברכה רביעית⁽³⁹⁾ תוספת זו: "ותודיענו ה' אלהינו את משפטי צדקך, ותלמדנו לעשות חקי רצונך, ותנחילנו זמני ששון וחגי

אמר רבי זירא: נקוט את הנוסח דרבי חייא בר אבא בידך, שאמר "נראין", משום דהוא דייק ונמר שמעתא מפומא דמרה שפיר כרחבא דפומבדיתא, שהיה מדקדק לומר בלשון ששמע מרבו.

כמו שמצינו דאמר רחבא אמר רבי יהודה: ⁽³⁶⁾ הר הבית סטיו כפול היה, והיה סטיו לפניו מסטיו [היו בו אצטבאות לשבת עליהן, והיו מסודרות זו לפניו מזון], ולא

טובים מצוי שיחול במוצ"ש.

39. לכאורה תמוה למה הזכיר רב יוסף רק את הנוסח שתקנו רב ושמואל, ולא אמר את העיקר, שהם סברו כי בין בחול ובין ביו"ט אומר את ההבדלה בברכה הראשונה מהאמצעיות, וחלקו על רבי יוחנן שחידש כי ביו"ט אומרה בהודאה כרבי אליעזר.

ומשמע שהבין כי טעמו של רבי יוחנן הוא משום שהבדלה אינה שייכת לברכת קדושת היום, ואדרבא היא סתירה להזכרת הקדושה, ולכן נתן טעם שראוי לאומרה בברכת קדושת היום, כי בנוסחה מוכח שמהותה הוא להבדיל "בין קודש לקודש", וממילא ראוי לאומרה בה מהטעם שכל הבדלה נאמרת בברכה הראשונה מהאמצעיות [פסחים קד א].

ויתכן שבסברות אלו נחלקו הראשונים לגבי יו"ט שחל בע"ש למה אינו מבדיל לשבת, שרש"י [חולין כו ב] כתב שהנכנס חמור מהיוצא, ולא שייך בו הבדלה, ואילו הרשב"ם [פסחים קד א] נקט כי אף ששייך הבדלה בין שתי קדושות "אין הדרך ללוות את הפחות במקום חשוב ממנו", וראה בשבט הלוי [ח קיח] שאם אמר ביו"ט שחל במוצ"ש הבדלה של חול לא יצא, והיינו כרב ושמואל שמהות ההבדלה בין קדושות שונה מהבדלת חול שעיקרה לצאת מהקודש.

שרבי יוחנן אמר "מטין" אלא אדרבא משמע שסובר שרבנן "מודים". והרש"ש דקדק מדברי רש"י [ד"ה נקוט] שיש לגרוס "ורבי יוחנן אמר מודים, ואמרי לה [בשם רבי יוחנן] נראין".

36. ראה רש"י [ד"ה כרחבא], ותוס' בכיצה [יא ב ד"ה רחבא] הביאו משמו שרחבא דקדק לקראו "רבי" שהוא תואר של תנא, משום שהיה מסופק אם שמע שמועה זאת מרבי יהודה הנשיא שהיה תנא, או מרב יהודה שהיה רבו, ואף שהוא אמורא יכל לקראו "רבי". והקשו שהרי בפסחים [נד ב] ביאר שהיה מדקדק בשמועתו לדעת ממי קיבלה, ואם כן, כשהיה מסופק ממי שמע היה לו לומר שהוא מסופק מי אמרה, ולא לתלותה בשם תנא. ולכן ביארו שאמר "רבי" יהודה, משום שהיה רב יהודה רבו מובהק, ורצה להדגיש שלא שמע מרב אחר. ואילו דקדוק השמועה ביאורו שדקדק לומר אותו לשון ששמע מרבו, ולא רצה לשנותו.

37. ראה באגרות משה [או"ח א קלז] שביאר כי הסטיו הוא מקום שבו עומדות האיצטבאות, והאריך בבירור הענין.

38. ביאר המהרש"א שדוקא בבבל תקנו תפלה זו משום שבארץ ישראל ברוב השנים אין יו"ט חל במוצאי שבת, ורק בחו"ל שיש שני ימים